

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.1.14.
COM(2020) 21 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A Fenntartható Európa beruházási terv

Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási terv

1. BEVEZETÉS

Az európai zöld megállapodás az Európai Unió válasza azokra az éghajlattal és környezettel kapcsolatos kihívásokra, amelyek megoldása a mai nemzedék meghatározó feladata. Új növekedési stratégiaként az EU-t olyan igazságos és virágzó társadalommá kívánja alakítani, amely modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkezik, ahol 2050-re megszűnik a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás, ahol biztosított a környezet és a polgárok egészségének védelme, és ahol a gazdaság növekedése nem erőforrásfüggő.

A Fenntartható Európa beruházási terv az európai zöld megállapodás beruházási pillére. A fenntartható Európa létrehozásához jelentős beruházásokra van szükség a gazdaság minden ágazatában. A 2030-ra kitűzött éghajlat- és energiapolitikai célok¹ eléréséhez 2030-ig további évi 260 milliárd EUR összegű beruházásra lesz szükség². A Bizottság már bejelentette, hogy hatásvizsgálattal kiegészített tervet kíván benyújtani a 2030-ra vonatkozó, a korábbinál ambiciózusabb uniós klímapolitikai célok megvalósítása érdekében, és hogy további beruházásokra lesz szükség az EU által kitűzött tágabb környezetvédelmi és társadalmi célok eléréséhez³.

Egyre nő a befektetői étvágy a mérhető hatással járó fenntartható beruházási lehetőségek iránt. A zöldkötvények éves globális kibocsátása 2016 óta megháromszorozódott, és a legutóbbi becslések szerint 2019-ben mintegy 225 milliárd EUR-t tett ki. Olyan keretet kell létrehoznunk, amely áthidalja a szakpolitikai célkitűzések és a rendelkezésre álló jelentős pénzügyi magánforrások közötti szakadékot.

A Fenntartható Európa beruházási terv az uniós költségvetésen és a kapcsolódó eszközökön keresztül a következő évtizedben legalább 1 billió EUR összegű fenntartható magán- és közberuházást mozgósít. Olyan átfogó keretet terjeszt elő, amely az EU minden szegletében megindítja a fenntarthatósági átállást. Ez a keret az éghajlat-politikai, környezetvédelmi és szociális beruházásokra irányul, ez utóbbiakra annyiban, amennyiben kapcsolódnak a fenntartható átmenethez.

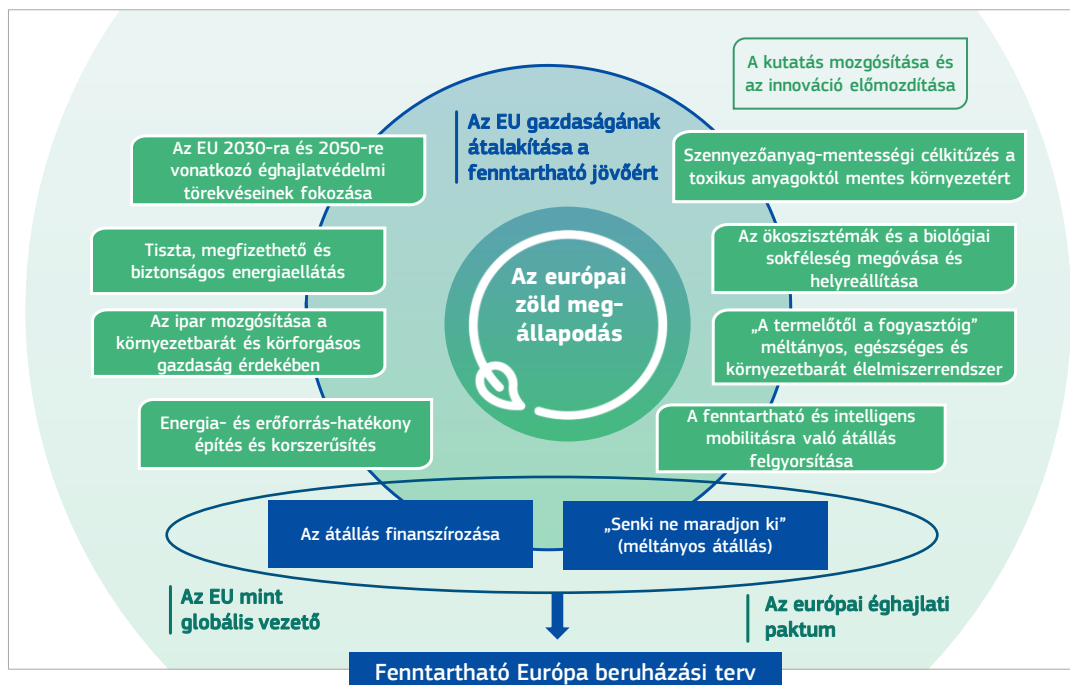
Az előttünk álló kihívások kezeléséhez azonban ennél többre van szükség. A léptéket a magánszereplőknek kell meghatározniuk. Azáltal, hogy egyetlen szakpolitikai kereten belül egyesít egy sor új szakpolitikai kezdeményezést a folyamatban lévő eszközökre vonatkozó megerősített kötelezettségvállalásokkal, a Bizottság új politikai lendületet ad ezen a területen, és biztosítja a fenntartható beruházások uniós keretének fokozott hatását és koherenciáját. A Bizottság folytatja a zöld megállapodás célkitűzéseinek eléréséhez szükséges források további mozgósítására irányuló munkát.

¹ A 2030-ra kitűzött fő célok a következők: az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának legalább 40 %-os csökkentése (az 1990-es szinthez képest), a megújuló energia részarányának legalább 32 %-ra való növelése és az energiahatékonyság legalább 32,5 %-os javítása.

² Az alapforgatókönyvhöz képest – Összefogás az energiaunió és az éghajlat-politika terén – A tiszta energiára való átállás feltételeinek megteremtése, COM(2019) 285 final.

³ A Bizottság becslései szerint az éghajlattal kapcsolatos intézkedéseken túl a szélesebb értelemben vett környezeti fenntarthatóság eléréséhez további évi 100 milliárd EUR és 150 milliárd EUR közötti beruházásra van szükség, beleértve a környezetvédelemmel és az erőforrás-gazdálkodással kapcsolatos beruházásokat is. Ami a szociális beruházásokat illeti, a szociális infrastruktúrába való beruházásokkal foglalkozó magas szintű munkacsoport becslése szerint további évi 142 milliárd EUR-ra lenne szükség a megfizethető lakhatás, az egészségügyi ellátás, a tartós ápolás-gondozás, az oktatás és az egész életen át tartó képzés terén. Ezek a beruházások nem kizárólag a zöld átalakulás támogatásának költségeihez kapcsolódnak.

1. ábra: A beruházási terv az európai zöld megállapodás struktúrájában

A Fenntartható Európa beruházási terv lehetővé teszi a klímasemleges, zöld gazdaságra való átállást az alábbi három dimenzió révén:

- **Először is, a terv az uniós költségvetésen keresztül a következő évtizedben legalább 1 billió EUR-t mozgósít fenntartható beruházásokra.** Az uniós költségvetés a kiadások minden korábbinál nagyobb részét fogja az éghajlatra és a környezetvédelemre fordítani. Garanciák révén magánfinanszírozást von majd be, és az átállás által leginkább érintett régiókban az állami beruházások megkönnyítése révén hozzá fog járulni ahhoz, hogy az átállás méltányos módon valósuljon meg.
- **Másodszor, a beruházási terv támogató keretet hoz létre a magánbefektetők és a közszektor számára.** Célja a költséghatékony, igazságos, valamint a társadalmilag kiegyensúlyozott és méltányos átállás biztosítása. A pénzügyi intézményeknek és a magánbefektetőknek rendelkezniük kell a fenntartható beruházások megfelelő azonosításához szükséges eszközökkel. E tekintetben különösen az uniós taxonómia, az energiahatékonyság elsődlegességének elve és a fenntarthatósági vizsgálat járul majd hozzá e befektetők pénzeszközeinek mozgósításához. Az állami szektor esetében az európai szemeszter, a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata, az energiaunió keretében kidolgozott nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek, valamint az ágazati környezetvédelmi jogszabályokban előírt (pl. a hulladékra, a vízre, a biológiai sokféleségre és a levegőre vonatkozó) tervek lehetővé teszik a beruházási szükségletek megfelelő azonosítását.
- **Harmadszor, a terv testre szabott támogatást nyújt a közigazgatási szerveknek és a projektgazdáknak a fenntartható projektek meghatározásához, strukturálásához és végrehajtásához.** A terv megerősíti az állami hatóságoknak a pénzügyi igények felméréséhez és a beruházások megtervezéséhez nyújtott támogatást, valamint a köz- és magánszektorbeli projektgazdáknak nyújtott közvetlen támogatást.

2. ábra: A Fenntartható Európa beruházási terv

A Fenntartható Európa beruházási terv hozzájárul a fenntartható fejlesztési célok megvalósításához. Ez összhangban van az európai zöld megállapodásról szóló közleményben foglalt azon kötelezettségvállalással, amely a fenntartható fejlesztési célokat az EU politikai döntéshozatalának és fellépésének középpontjába helyezi.

2. A BERUHÁZÁSI KIHÍVÁS

Az éghajlatsemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és környezeti szempontból fenntartható gazdaságra való átálláshoz jelentős beruházásokra lesz szükség. A 2030-ra kitűzött jelenlegi éghajlat- és energiapolitikai célok eléréséhez évente 260 milliárd EUR összegű további beruházásra van szükség⁴. Ez az összeg elsősorban az energiával kapcsolatos beruházásokat, az épületeket és a közlekedési ágazat egy részét (járművek) foglalja magában⁵. Az ágazatonkénti átlagos beruházási igények⁶ az épületek felújítása terén a legjelentősebbek. Ezeket a beruházásokat hosszabb távon fenn kell tartani.

Jelentős beruházásokra lesz szükség más ágazatokban is – különösen a mezőgazdaságban – a tágabb környezeti kihívások, többek között a biológiai sokféleség csökkenése és a szennyezés kezelése

⁴ Az alapforgatókönyvhöz képest – COM (2019) 285 final.

⁵ A közlekedés esetében az adatok tartalmazzák a mobil eszközökre fordított összes beruházási kiadást, de nem tartalmazzák az infrastruktúrába és a járműmegosztást elősegítő rendszerekbe stb. irányuló beruházásokat. Az adatok nem tartalmazzák a technológiai költségekre vonatkozóan a hosszú távú stratégia esetében alkalmazott aktualizált feltételezéseket.

⁶ Ezeket konzervatív becsléseknek kell tekinteni. Az adatok jelenlegi hiánya miatt e becslések nem veszik figyelembe a mezőgazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, illetve az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása tekintetében jelentkező fontos beruházási szükségleteket.

tekintetében, valamint a természeti tőke védelme, a körforgásos és a kék gazdaság támogatása, továbbá a humántőke és az átálláshoz kapcsolódó szociális beruházások támogatása érdekében.

A digitalizáció kulcsfontosságú tényezője a zöld megállapodásnak. Az európai stratégiai digitális kapacitásokba, valamint a legfejlettebb digitális technológiák fejlesztésébe és széles körű bevezetésébe történő jelentős beruházások intelligens, innovatív és testre szabott megoldásokat fognak eredményezni az éghajlattal kapcsolatos problémák kezelésére.

Az európai zöld megállapodásban bejelentett, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig történő csökkentésére vonatkozó uniós célkitűzés további emelésére irányuló terv még nagyobb beruházási igényeket fog támasztani. Az Európai Bizottságnak az EU klímasemleges gazdaságára vonatkozó hosszú távú stratégiai jövőképét alátámasztó, részletes elemzés már rámutatott arra, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átálláshoz 2040-ig akár a GDP 2 %-át kitevő többletberuházásokra lehet szükség. Ahhoz, hogy már 2030-ig ambiciózusabb célokat lehessen elérni, ezeket a többletberuházásokat a tervezettnél korábban kell megvalósítani.

3. FINANSZÍROZÁS: VALAMENNYI FORRÁS KIAKNÁZÁSA A FENNTARTHATÓ BERUHÁZÁSOK MOBILIZÁLÁSÁRA

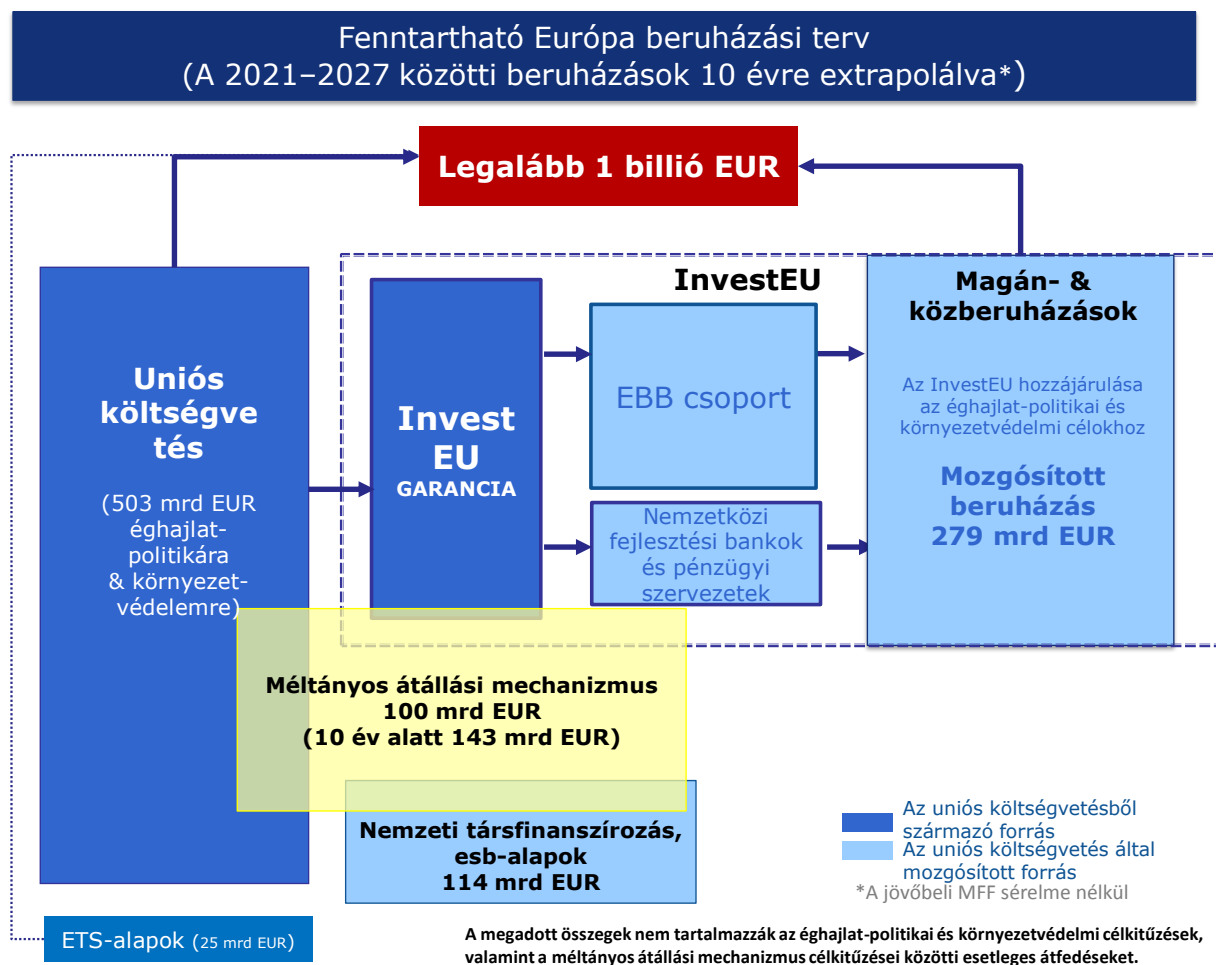
A Fenntartható Európa beruházási terv az európai zöld megállapodás beruházási pilléréként a következő évtizedben legalább 1 billió EUR összegű fenntartható beruházást tesz lehetővé. A zöld gazdaságra való áttérés finanszírozására fordítandó említett összeget az EU hosszú távú költségvetéséből bocsátják rendelkezésre; a költségvetési kiadások 25 %-a éghajlat-politikával kapcsolatos célok megvalósítását fogja szolgálni, ezen belül pedig körülbelül 39 milliárd EUR-t fordítanak majd környezetvédelmi kiadásokra. Emellett a terv további magánfinanszírozás bevonását eredményezi az InvestEU program keretében nyújtott uniós költségvetési garancia révén.

Az éghajlat- és környezetpolitikához kapcsolódó uniós kiadások mellett a Fenntartható Európa beruházási terv magában foglalja a méltányos átállási mechanizmus keretében az átállás által leginkább érintett régiók számára biztosított támogatást is.

Az EBB az Unió klímabankjaként fog működni. A Bank bejelentette, hogy fokozatosan növelni fogja az éghajlat-politikára és a környezetvédelmi fenntarthatóságra szánt finanszírozásának arányát azzal a céllal, hogy 2025-re műveleteinek 50 %-a e területekre irányuljon. Kulcsfontosságú lesz továbbá a többi pénzügyi intézménnyel való együttműködés.

Noha mindez tanúsítja az EU elkötelezettségét az európai zöld megállapodás finanszírozása iránt, önmagában nem lesz elegendő a szükséges beruházások mozgósításához. A nemzeti költségvetéseknek és a magánszektornak is jelentős hozzájárulásokat kell tennie.

3. ábra: A Fenntartható Európa beruházási tervhez tartozó, a következő évtizedben legalább 1 billió EUR-t kitevő finanszírozási elemek⁷

⁷ A becsült számadatok a 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi keretről (MFF) szóló bizottsági javaslat 10 évre vonatkozó egyszerű extrapolációját jelentik, és nem veszik tekintetbe a jövőbeli, 2027 utáni MFF-et, ugyanakkor feltételezik azt, hogy az éghajlat-politikai ambíció legalább változatlan szintű maradjon.

Miként lehet az uniós költségvetésen keresztül legalább 1 billió EUR-t mozgósítani a következő évtizedben?

Ahhoz, hogy a következő évtizedben legalább 1 billió EUR-t lehessen mobilizálni, az uniós költségvetés által a Bizottság javaslata szerint biztosított különböző források, valamint a költségvetési eszközök által generált további köz- és magánberuházások kombinációjára lesz szükség.

Az uniós költségvetés 2021 és 2030 között 503 milliárd EUR-t bocsát rendelkezésre éghajlat-politikai és környezetvédelmi kiadásokra, ez megfelel a 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi keretben javasolt, az éghajlati szempontok érvényesítésére vonatkozó 25 %-os kiadási célszámnak, és magában foglalja a különböző programokhoz⁸ kapcsolódó környezetvédelmi kiadásokat. A szóban forgó időszakban ez **további 114 milliárd EUR összegű**, az éghajlat-politikára és a környezetvédelemre fordított **nemzeti társfinanszírozást fog generálni**.

A 2021 és 2030 közötti időszakban **az InvestEU Alap körülbelül 279 milliárd EUR összegű**, éghajlat-politikai és környezetvédelmi köz- és magánberuházást tesz majd lehetővé azáltal, hogy uniós költségvetési garanciát biztosít a finanszírozási és beruházási műveletek kockázatainak enyhítéséhez.

Annak érdekében, hogy senki ne kerüljön hátrányos helyzetbe, **a méltányos átállási mechanizmus** az uniós költségvetésből származó finanszírozással, a tagállamok általi társfinanszírozással, valamint az InvestEU és az EBB hozzájárulásával **2021 és 2027 között 100 milliárd EUR összegű beruházást fog mozgósítani**, ami – 10 évre extrapolálva – 143 milliárd eurót biztosít a méltányos átálláshoz.

Az **Innovációs Alap és a Modernizációs Alap**, amely nem képezi az uniós költségvetés részét, hanem a kibocsátási egységeknek a kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében, árverés útján történő értékesítéséből származó bevételekből jut finanszírozáshoz, legalább **mintegy 25 milliárd EUR-t bocsát rendelkezésre** a klímasemlegességet megvalósító uniós átálláshoz.

3.1. Az uniós költségvetés és a kapcsolódó programok ambiciózusabb éghajlat-politikai céljai

A Bizottság a következő uniós többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatában az éghajlat-politikai célok elérésére fordított kiadási célszám 25 %-ra történő növelését irányozta elő. A Bizottság felszólítja az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a folyamatban lévő tárgyalások során tartsák fenn legalább ezt az ambíciószintet.

Az EU következő többéves pénzügyi keretére vonatkozó bizottsági javaslatnak megfelelően a különböző programok konkrét intézkedéseket fognak tartalmazni, amelyek célja az uniós költségvetés végrehajtása és a környezetbarátabb, szén-dioxid-mentes Európa megvalósítására irányuló célkitűzés közötti kapcsolat megerősítése, így például:

- A tervek szerint a következő hét évben (2021 és 2027 között) a Kohéziós Alapból és az Európai Regionális Fejlesztési Alapból legalább 108 milliárd EUR-t fordítanak az éghajlat-politikához és a környezetvédelemhez kapcsolódó projektekre, ami meghaladja a teljes keretösszeg 30 %-át.
- A jövőbeli közös agrárpolitika teljes keretösszegének 40 %-a fog éghajlat-politikai célkitűzések támogatására irányulni. Ennek keretében a közvetlen kifizetések teljesítésének feltétele lesz a szigorúbb környezetvédelmi és éghajlat-politikai követelmények betartása.

⁸ Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Mezőgazdasági Garanciaalap, Európai Regionális Fejlesztési Alap, Kohéziós Alap, Európai horizont keretprogram és a LIFE programok.

- A jövőben az Európai horizont keretprogram (várhatóan 35 milliárd EUR-t kitevő) költségvetésének legalább 35 %-át éghajlat-politikai célkitűzések támogatására fordítják. Emellett a Horizont 2020 utolsó évében a Bizottság olyan kiegészítő pályázati felhívást készít elő, amely a 2020-ra meghatározott 1,35 milliárd EUR-s jelenlegi költségvetési juttatáson felül további mintegy 1 milliárd EUR-t biztosítana a zöld megállapodás prioritásainak megvalósítására.
- A LIFE program keretösszege a 2014 és 2020 közötti időszakhoz képest 72 %-kal, 5,4 milliárd EUR-ra emelkedik. A program keretösszegének több mint 60 %-a éghajlat-politikai célkitűzésekhez biztosít támogatást, ezen belül 0,95 milliárd EUR éghajlat-politikai intézkedések, 1 milliárd EUR a tiszta energiára való átállás, 2,15 milliárd EUR pedig a természethez és a biológiai sokféleséghez kapcsolódó célok finanszírozását szolgálja majd.
- A közlekedési, energetikai és digitális infrastruktúrát támogató Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz költségvetésének legalább 60 %-a irányul majd éghajlat-politikai célkitűzések támogatására.
- Az Európai Szociális Alap Plusz a zöld munkahelyek és a zöld gazdaság előmozdítása érdekében 5 millió munkavállaló tovább- és átképzéséhez nyújt támogatást.

Az uniós költségvetés a bevételi oldalon is hozzájárul majd az éghajlat-politikai célkitűzések megvalósításához. A Bizottság 2018 májusában a saját forrásokról szóló határozatra vonatkozó javaslatot terjesztett elő, amely egy sor új saját forrás bevezetését irányozta elő. A javaslat egyik fő eleme az újrafeldolgozatlan műanyag csomagolási hulladékon alapuló saját forrás, amely hozzájárul a hulladékgazdálkodási stratégiában meghatározott uniós szintű célkitűzések megvalósításához. A Bizottság javaslatot tett arra is, hogy az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében tartott árverésekből származó bevétel 20 %-a saját forrásként az uniós költségvetésbe kerüljön.

Ezenkívül az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében létrehozott, az EU hosszú távú költségvetésén kívüli forrásokból finanszírozott Modernizációs Alapból és Innovációs Alapból további összegeket fordítanak majd a zöld átalakulás támogatására. Az Innovációs Alapból nyújtandó támogatás az áttörést hozó, alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák és eljárások elterjesztését célzó beruházásokra irányul majd a megújuló energia és az energiaigényes iparágak terén, ideértve a szén-dioxid-leválasztást, -felhasználást és -tárolást, valamint az energiatárolást. A cél az, hogy az innovációs kockázat projektgazdákval való megosztása révén előmozdítsák az úttörő jellegű, kimagaslóan innovatív projekteket és az európai ipar a tiszta technológiák terén világszerte vezető szerepet töltsön be. A Bizottság jelenleg készíti elő az Innovációs Alapra vonatkozó első pályázati felhívást; a tervek szerint az Alap 2020 közepén kezdi meg működését 1 milliárd EUR összegű költségvetéssel. A következő hónapokban számos munkaértekezletre kerül sor, amelyek célja projektgazdák, valamint más magán- és állami befektetők elérése és bevonása egy hatékony kiválasztási kritériumrendszer kidolgozásába. A Modernizációs Alap a villamosenergia-ágazat és az átfogóbb energiarendszerek korszerűsítésére irányuló beruházásokhoz fog támogatást nyújtani, tíz alacsonyabb jövedelmű tagállam energiahatékonyságának javítását szolgálva. Az Alap hozzájárulhat az érintett munkavállalók átképzéséhez és továbbképzéséhez is. A Bizottság hamarosan megkezdi a Modernizációs Alap végrehajtási szabályaira vonatkozó konzultációt. A Bizottság az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálata keretében fogja értékelni ezeknek az eszközöknek a működését, és mérlegelni fogja többletbevételek átcsoportosítását az uniós költségvetésbe a méltányos átállás finanszírozásának megerősítése érdekében.

Az európai zöld megállapodásról szóló közleménnyel összhangban a Bizottság 2020 nyaráig hatásvizsgálattal ellátott tervet terjeszt elő, amelyben az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére vonatkozóan 2030-ra teljesítendő uniós cél növelését javasolja; a terv ki fog terjedni a beruházási igények elemzésére is. Ennek eredményétől függően helyénvaló lehet megfontolni a következő többéves pénzügyi keretbe foglalandó éghajlat-politikai célok esetleges módosítását.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- az intézményközi tárgyalások során fenntartja a többéves pénzügyi keretbe foglalt, magas szintű éghajlat-politikai ambíciót jelentő, legalább 25 %-os kiadási célszámot;
- megerősíti az e cél elérése érdekében tett előrelépés nyomon követésének rendszerét.

3.2. Magánberuházások bevonása az InvestEU program révén

Az átálláshoz szükséges egyes beruházások nagyobb kockázatot jelentenek annál, mint amit a magánszektor önmagában vállalni képes. Ilyen esetekben célzott közfinanszírozás alkalmazható a projektek kockázatainak enyhítéséhez és magánfinanszírozás bevonásához. Az InvestEU program, amely az Európai Stratégiai Beruházási Alap és 13 másik uniós pénzügyi eszköz utódprogramja, a finanszírozási és beruházási műveletek kockázatának részbeni fedezéséhez nyújtott uniós költségvetési garancia révén hét év alatt 650 milliárd EUR-t mozgósít majd. Az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek támogatása érdekében teljes mértékben ki kell aknázni az InvestEU programban rejlő lehetőségeket. Következésképpen kulcsfontosságú, hogy a folyamatban lévő intézményközi tárgyalások során az InvestEU programmal összefüggésben ambiciózus éghajlat-politikai célok meghatározására kerüljön sor. A Bizottság legalább 30 %-os célszámot javasolt, amely 2021 és 2027 között mintegy 195 milliárd EUR összegű, éghajlat-politikával kapcsolatos beruházást eredményezne, ami évi 28 milliárd EUR-t, illetőleg egy évtizedre vetítve 280 milliárd EUR-t jelentene.

Az InvestEU valamennyi gazdasági ágazatban támogatni fogja a fenntartható beruházásokat. Emellett hozzájárul a fenntartható gyakorlatok terjesztéséhez a magán- és a közszférabeli befektetők körében. A Bizottság javaslatot tesz az éghajlati kiadáskövetéshez használandó módszerre, amellyel mérhető, hogy egyes finanszírozási és beruházási műveletek milyen mértékben járulnak hozzá a program éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseéhez. Emellett bevezeti a „fenntarthatósági vizsgálat” módszerét, amely alapján a projektgazdák bizonyos méretű projektek esetében értékelniük kell azok környezeti, éghajlati és társadalmi hatásait. Mivel ezeket a módszereket az InvestEU valamennyi végrehajtó partnere (az Európai Beruházási Bank Csoport, a nemzeti fejlesztési bankok és intézmények, a nemzetközi pénzügyi szervezetek) alkalmazni fogja, és azok a programban részt vevő magánbefektetők és pénzügyi közvetítők számára is referenciaként fognak szolgálni, ezért várhatóan túlmutatnak majd az InvestEU program keretein. Ezek a módszerek megfelelően támaszkodni fognak a környezetvédelmi szempontból fenntartható gazdasági tevékenységek uniós szintű osztályozási rendszerére (uniós taxonómia).

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- 2020 második felében továbbfejleszti az éghajlati és környezetvédelmi kiadáskövetésre és a fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó iránymutatást. Az uniós taxonómia hatálybalépését követően ezek az iránymutatások megfelelő mértékben támaszkodni fognak az abban meghatározott kritériumokra;
- az InvestEU program végrehajtó partnereivel együttműködve a program keretében rendelkezésre bocsátandó pénzügyi termékeket dolgoz ki, amelyek célja a környezeti, éghajlati és társadalmi fenntarthatóság biztosítása.

3.3. Az Európai Beruházási Bank hozzájárulása és más pénzügyi intézmények bevonása

A karbonsemleges, fenntartható gazdaságra való átállás finanszírozásában az Európai Beruházási Bank (EBB) is fontos szerepet játszik. Saját forrásait, valamint a különböző programok és eszközök keretében az uniós költségvetésből nyújtott támogatást felhasználva éghajlat-politikai fellépéseket és környezetvédelmi beruházásokat fog finanszírozni az Unióban és az Unión kívül. 2018-ban az EBB által jóváhagyott műveletek közel 30 %-a kapcsolódott éghajlat-politikai intézkedésekhez, az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz való alkalmazkodást, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens növekedést célzó beruházásokat támogatva. Az EBB becslése szerint a 2019. évi hozzájárulás 28–31 % között lesz. A Fenntartható Európa beruházási terv egy évtizede alatt az EBB az uniós megbízatáson kívül várhatóan körülbelül 600 milliárd EUR összegű éghajlat-politikai beruházást fog finanszírozni a tagállamokban.

Az EBB szerepe a fenntartható átállás finanszírozásában egyre nagyobb lesz azáltal, hogy az EU klímabankjává válik. Az EBB fokozatosan növelni fogja az éghajlat-politikai intézkedésekre és a környezeti fenntarthatóságra irányuló finanszírozásának arányát, és célja, hogy 2025-ig elérje az 50 %-ot, majd ezt az arányt fenntartsa. A finanszírozás jelentős része az InvestEU program keretében valósul meg, ami – a finanszírozási és beruházási műveletekhez kapcsolódó kockázatok egy részének fedezése révén – lehetővé teszi az EBB számára, hogy innovatívabb, magasabb szakpolitikai hozzáadott értéket képviselő projektekben vegyen részt. Emellett az EBB csoport 2020 végére valamennyi finanszírozási tevékenységét össze fogja hangolni a Párizsi Megállapodás elveivel és céljaival. Az első lépést ebbe az irányba az új energetikai hitelezési politika 2019. november 14-i elfogadásával tette meg, amelynek keretében előtérbe helyezte az energiahatékonyságra, a megújuló energiára és a jövőbeli alacsony szén-dioxid-kibocsátású energetikai rendszerekhez szükséges új típusú energiaipari infrastruktúrákra irányuló hitelezést. A felülvizsgált energetikai hitelezési politika emellett előírja a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló energiaprojektekhez – ideértve mindenekelőtt a földgáz-infrastruktúrához kapcsolódó összes projektet – nyújtott támogatás 2021 végétől kezdődő fokozatos megszüntetését.

Az uniós szakpolitikai célkitűzésekkel összhangban más nemzetközi és nemzeti pénzügyi intézmények is egyre nagyobb szerepet fognak játszani a fenntarthatóság finanszírozásában. A Bizottság ezért szorosan együtt fog működni az említett intézményekkel, hogy feltárja, tevékenységeik milyen módon hangolhatók össze jobban az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- biztosítja, hogy az uniós megbízatás keretében finanszírozott EBB-műveletek mind a lefedett ágazatok, mind a finanszírozott projektek kockázati profilja szempontjából jelentős addicionalitást eredményezzenek. Ehhez mindenekelőtt megerősíti az adatszolgáltatási és nyomonkövetési rendszert, többek között az éghajlati kiadáskövetést;
- együttműködik más nemzetközi és nemzeti pénzügyi intézményekkel annak érdekében, hogy tevékenységeiket jobban összehangolják az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel.

4. LEHETŐSÉGTEREMTÉS: A KÖZ- ÉS MAGÁNBERUHÁZÁSOK MEGVALÓSULÁSÁT SEGÍTŐ KERETRENDSZER LÉTREHOZÁSA

Az európai zöld megállapodás egyértelmű irányt jelöl ki az uniós gazdaság átalakítására szolgáló, átfogó szakpolitikai keret kialakításához. A 2050-re vonatkozó klímasegítség célkitűzést jogszabály rögzíti majd, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig való csökkentésére vonatkozó uniós célérték pedig emelkedni fog. Az európai zöld megállapodás részét képező

szakpolitikák a szabályozási eszközök és az ösztönzők kombinációját fogják alkalmazni az externáliák kezelése és „a szennyező fizet” elv érvényesítése érdekében, hogy ily módon a beruházási döntések tükrözzék a társadalomra háruló költségeket is. Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálatára is sor kerül, ami további segítséget fog nyújtani a hatékony szén-dioxid-árazás biztosításához. Az ágazatspecifikus szabályozási akadályokat, például az építőipari energiahatékonysági beruházások finanszírozását és végrehajtását hátráltató tényezőket konkrét kezdeményezések fogják kezelni. A költségek alacsonyan tartásához és az innováció ösztönzéséhez versenyképes és integrált piacokra is szükség van. Emellett az Európai horizont keretprogram részét képező Európai Innovációs Tanács is hozzá fog járulni az áttörést hozó innovációkat elősegítő köz- és magánberuházásokhoz, ezzel támogatva az európai zöld megállapodást.

Tágabb összefüggésben a Fenntartható Európa beruházási terv olyan célzott intézkedések révén fogja elősegíteni az átállást, amelyek közvetlenül érintik a magánbefektetők és az állami szervek beruházási döntéseit.

4.1. A fenntartható finanszírozás központi szerepének biztosítása a pénzügyi rendszerben

Mivel a következő évtizedben a magánvállalatoknak és a háztartásoknak kell biztosítaniuk a fenntartható beruházások zömét, alapvető fontosságú, hogy egyértelmű és hosszú távú jelzések kerüljenek bevezetésre, amelyek a fenntartható beruházások felé terelik a befektetőket.

Az éghajlattal és a tágabb értelemben vett fenntarthatósággal kapcsolatos uniós célkitűzések eléréséhez szükséges, jelentős összegű beruházás biztosítása érdekében a Bizottság 2018 márciusában javaslatot tett a fenntartható növekedés finanszírozásáról szóló cselekvési tervre⁹. A tőkepiaci unió kiépítéséhez hozzájáruló cselekvési terv megteremtette a fenntartható beruházások finanszírozásának mobilizálását ösztönző keretrendszerek alapjait. Erre szolgál különösen az uniós taxonómia, a pénzügyi ágazat fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételi kötelezettsége, valamint az éghajlati referenciamutatók alkalmazása. A nemzetközi együttműködés – például a fenntartható finanszírozással foglalkozó nemzetközi platform – keretében az EU igyekszik népszerűsíteni a koherens megközelítéseket és felhívja a figyelmet a fenntartható finanszírozás fokozott globális hatására.

A Bizottság különösen üdvözli a fenntartható beruházások előmozdítását célzó keret létrehozásáról (az uniós taxonómiáról) szóló rendelettel kapcsolatban a társjogalkotók által a közelmúltban elért politikai megállapodást. E jogszabály rendelkezéseit a későbbiekben a Bizottság által elfogadandó, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok fogják pontosítani. Az uniós taxonómia a hat környezetvédelmi célkitűzés legalább egyikéhez való hozzájáruláshoz kapcsolódó teljesítménykritériumok alapján fogja meghatározni, hogy valamely gazdasági tevékenység környezeti szempontból fenntartható-e.

A Bizottság azt is meg fogja vizsgálni, hogy a közszféra miként tudja majd felhasználni az uniós taxonómiát az európai zöld megállapodással összefüggésben, az InvestEU program keretein túl. Habár a taxonómiát eredetileg magánbefektetők számára tervezték, megfelelően továbbfejlesztve a közszektorbeli intézmények is fel tudnák használni. Fontos ugyanis, hogy összhang legyen a magánszektor és az állami bankok/intézmények – például az Európai Beruházási Bank – által alkalmazott szabványok között.

A 2018-as cselekvési tervre építve és az európai zöld megállapodás fényében a Bizottság 2020 harmadik negyedévében elő fogja terjeszteni a fenntartható finanszírozásra vonatkozó megújított stratégiát, melynek célja a fenntartható finanszírozás további fokozása. A vállalatoknak nagyobb mértékben kell majd nyilvánosságra hozniuk az éghajlattal és a környezettel kapcsolatos adataikat, hogy a befektetők teljeskörűen tájékozódhassanak a fenntartható beruházási

⁹ COM(2018) 97 final.

lehetőségekről, és beruházásaikat még inkább a zöld megállapodás céljainak szolgálatába állíthassák. A Bizottság ezért felül fogja vizsgálni a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvet. Ezen túlmenően a megújított stratégia tovább fogja bővíteni a beruházási lehetőségeket azáltal, hogy a különféle fenntartható befektetési termékek egyértelmű címkézése révén megkönnyíti a fenntartható beruházások azonosítását, valamint célul tűzi ki az uniós zöldkötvény-standard kidolgozását és végrehajtását.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- **2020-ban elő fogja készíteni az uniós taxonómia éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzéseire vonatkozó, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat, 2021 végéig pedig az uniós taxonómia egyéb környezetvédelmi célkitűzéseire vonatkozó, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat;**
- **meg fogja vizsgálni, hogy a közsféra miként tudja majd felhasználni az uniós taxonómiát az európai zöld megállapodással összefüggésben, az InvestEU program keretein túl;**
- **2020 első negyedévében nyilvános konzultációt fog indítani a fenntartható finanszírozásra vonatkozó megújított stratégiáról annak érdekében, hogy 2020 harmadik negyedévére előterjeszthesse az új stratégiát;**
- **2020-ban ki fogja dolgozni az uniós zöldkötvény-standardot, és meg fogja vizsgálni, hogy e standard, valamint az egyéb támogató keretek hogyan járulhatnak hozzá a fenntartható beruházások köz- és magánfinanszírozásának növeléséhez.**

4.2. Iránymutatás és megfelelő eszközök a közsféra számára a fenntartható beruházások megvalósításához

Egyes ágazatokban, különösen az infrastruktúra és a közszolgáltatások terén állami szereplők a fő befektetők. A hatóságoknak sok esetben irányító és koordináló szerepet kell betölteniük a fenntartható beruházások terén. Előfordulhat, hogy a hatóságoknak azokban az esetekben is befektetőként kell fellépniük, amikor a piaci szereplők nem tudnak beavatkozni, különösen akkor, ha a magánszférát érintő megtérülés nem tükrözi a társadalmi és környezeti előnyöket, illetve ha a projektek túl kockázatosnak minősülnek. Mivel e beruházások gyakran határokon átnyúló jelleggel és más tagállamokba továbbgyűrűző hatásokkal rendelkeznek, a Bizottságnak uniós szintű koordinációs szerepet kell játszania.

Az európai szemeszter szilárd keretet biztosít a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák összehangolásához, ami elősegíti majd a zöld átalakuláshoz szükséges uniós és tagállami beruházásokat. A szemeszter hozzájárul az egyes tagállamok beruházási prioritásainak és akadályainak azonosításához. Az országjelentések összhangot teremtenek a jelentésekben azonosított országspecifikus kihívások és az uniós alapok keretében rendelkezésre álló finanszírozási források között, többek között az éghajlat-, a környezet- és a szociálpolitikai célkitűzések tekintetében is. Az EU és a tagállamok közös erőfeszítései révén biztosítható, hogy a beruházások a legfenntarthatóbb projektekre irányuljanak.

A Bizottság a tagállamokkal együttműködve át fogja világítani a környezetbarát költségvetési gyakorlatokat, és azok teljesítményét referenciamutatókhoz fogja viszonyítani. Így könnyebbé válik majd annak értékelése, hogy az éves költségvetések és a középtávú pénzügyi tervek milyen mértékben vesznek figyelembe környezeti szempontokat és kockázatokat, és a bevált módszerek is könnyebben megismerhetők lesznek. Az európai gazdasági kormányzási keret felülvizsgálata a közberuházások minőségének kontextusában kitér majd a fenntartható közberuházásokra is. Ez

adatokat szolgáltat majd az uniós költségvetési irányítás javításának módszereiről folytatott vitához is. A vita eredménye alapul szolgál majd minden lehetséges jövőbeli lépéshez, többek között ahhoz is, hogy miként kezeljék a fenntartható beruházásokat az uniós költségvetési szabályok keretében, miközben megmaradnak az államadósság fenntarthatóságát veszélyeztető kockázatok elleni biztosítékok is.

A Bizottság az ágazati kezdeményezések, az uniós finanszírozás vagy a termékspecifikus jogszabályok keretében kötelező zöld minimumkövetelményeket vagy célértékeket fog javasolni a közbeszerzésekre vonatkozóan. E minimumkövetelmények a gyakorlatban egységes meghatározást fognak a biztosítani a zöld közbeszerzés fogalmára, lehetővé fogják tenni az ajánlatkérő szervektől származó, összehasonlítható adatok gyűjtését, és alapot fognak kínálni a zöld közbeszerzések hatásának értékeléséhez. A Bizottság Európa-szerte arra fogja ösztönözni a hatóságokat, hogy közbeszerzési eljárásaikba építsék be a zöld követelményeket és a címkék alkalmazását. Az erre irányuló erőfeszítéseket a Bizottság iránymutatással, képzéssel és a bevált gyakorlatok terjesztésével fogja támogatni. A fentiekkel párhuzamosan az ajánlatkérő szervezetnek lehetőség szerint élethei költség-számítási módszereket is alkalmazniuk kell. A Bizottság arra kéri valamennyi érdekelt felet, többek között az ipari szereplőket, hogy dolgozzanak ki ilyen megbízható módszereket.

Az energiahatékonyság elsődlegességének elvét kell alkalmazni annak biztosítása érdekében, hogy az energiahatékonyság minden vonatkozó esetben megfelelő figyelmet kapjon, és ily módon elkerülhető legyen az energiatermeléshez, -átvitelhez, -elosztáshoz és -felhasználáshoz kapcsolódó, szükségtelen erőforráspazarlás. A Bizottság iránymutatást fog nyújtani ezen elv alkalmazásával kapcsolatban.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- **a környezeti fenntarthatóságot az idei évtől kezdődően szervesen beépíti az európai szemeszter keretében készülő országjelentésekbe;**
- **2020-tól kezdődően minden évben segítséget nyújt a tagállamoknak a fenntartható beruházásokkal kapcsolatos szükségleteik és finanszírozási lehetőségeik azonosításához;**
- **a tagállamokkal együttműködve át fogja világítani a zöld költségvetési gyakorlatokat és azok teljesítményét referenciamutatókhoz fogja viszonyítani;**
- **további jogszabályokat terjeszt elő és iránymutatást nyújt a zöld közbeszerzéssel kapcsolatban;**
- **iránymutatást biztosít ahhoz, hogy miként kell alkalmazni az energiahatékonyság elsődlegességének elvét a beruházási döntések részeként.**

4.3. A fenntartható beruházások lehetőségét megteremtő állami támogatási keretrendszer

A Bizottság 2021-ig felülvizsgálja a vonatkozó, állami támogatási szabályokat az európai zöld megállapodás szakpolitikai célkitűzései, illetve a klímasemlegességre való költséghatékony és társadalmilag inkluzív, 2050-ig megvalósítandó átállás fényében. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat felül fogják vizsgálni annak érdekében, hogy egyértelmű, teljes mértékben aktualizált és a célnak megfelelő támogató keretet biztosítsanak a hatóságok számára e célkitűzések eléréséhez, a korlátozottan rendelkezésre álló állami források lehető leghatékonyabb felhasználása mellett. Az állami támogatási szabályok azáltal tudják segíteni az átállást, hogy a megfelelő típusú

beruházások számára biztosítják a megfelelő támogatási összegeket. Ily módon ösztönözni fogják az innovációt és az új, éghajlatbarát technológiák piaci bevezetését. Ennek részeként a Bizottság további eljárási könnyítéseket is fontolóra fog venni a méltányos átállási régióknak nyújtott állami támogatás jóváhagyása terén. Mindez elősegíti majd – különösen a legszennyezőbb – fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivonását, egyenlő versenyfeltételeket biztosítva a belső piacon. E tekintetben különös figyelmet fognak kapni a környezetvédelemmel és az energetikával kapcsolatos állami támogatási iránymutatások.

A felülvizsgálatig a tagállamok továbbra is élhetnek a jelenleg hatályos szabályok által biztosított rugalmassággal a 2030-ra kitűzött célok elérése, valamint a villamosenergia-ágazat és a gazdaság 2050-ig megvalósítandó további dekarbonizációja céljából. Például dönthetnek úgy, hogy növelik a közberuházások szintjét az olcsóbb és integráltabb zöld energiát biztosító, megújuló energiaforrásokon alapuló villamosenergia-rendszerek, az olcsóbb és nyilvánosan hozzáférhető töltőinfrastruktúra bevezetése vagy például a hulladékhő újrafelhasználásán, illetve a hulladékok újrafeldolgozásán alapuló, körforgásos gazdasági rendszerek terén.

Hasonlóképpen, a tagállamok továbbra is támaszkodhatnak a jelenlegi állami támogatási szabályokra a dekarbonizációs intézkedések társadalmi és regionális következményeinek enyhítése érdekében. Többek között támogathatják a szénbányák bezárása által érintett munkavállalókat, beruházhatnak a kis- és középvállalkozásokba vagy az induló vállalkozásokba, vagy befektethetnek a munkavállalók továbbképzésébe és átképzésébe. A kulcsfontosságú alaptechnológiák és az áttörést hozó innovációk terén a tagállamok összevonhatják forrásaikat annak érdekében, hogy jelentősebb magánberuházásokat tudjanak mozgósítani a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek megvalósítása céljából, többek között a zöld gazdaságra való áttérés által leginkább érintett régiókban.

Ezzel párhuzamosan a szabályok továbbra is biztosítani fogják a belső piac integritását, és lehetővé fogják tenni az Európai Unióról szóló szerződésben foglalt, az európai integráció központi elemét alkotó kohéziós célkitűzések tiszteletben tartását. E célkitűzések a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók lemaradásának csökkentésére szolgálnak. Ez különösen azt jelenti, hogy a nagyvállalatoknak nyújtott állami termelőberuházási támogatásoknak továbbra is csak a zöld átalakulás által érintett legszegényebb régiók javát kell szolgálniuk (összhangban az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontjával).

Mindezek fényében a jelenlegi állami támogatási szabályokat rugalmasan kell alkalmazni, azokra a területekre összpontosítva, amelyek kulcsfontosságúak a klímasemleges gazdaságra való áttérés szempontjából.

4.3.1. Nagyobb rugalmasság a klímasemleges termelési folyamatokra való átálláshoz nyújtott állami támogatások terén

A Bizottság jóvá fogja hagyni a termelési folyamatok dekarbonizációja vagy villamosítása céljából vállalatoknak nyújtott állami támogatásokat, amennyiben gazdasági ösztönzők még nem indokolják az érintett beruházásokat, és a vállalatok az uniós szabványokon vagy referenciaértékeken túlmenően csökkentik a környezetre gyakorolt hatásukat.

Az állami költségek minimalizálása érdekében azonban a közpénzekből való támogatást az elengedhetetlenül szükséges mértékre kell korlátozni. A jelenlegi iránymutatások általában az alapján határozzák meg a támogatás maximális összegét, hogy milyen többletköltséggel jár az adott beruházás egy kevésbé környezetbarát, elméleti alternatívához képest. A Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy a jövőben a klímasemlegességre való áttéréssel összeegyeztethető beruházások esetében az elszámolható költségek meghatározása alapulhat-e a finanszírozási hiány mértékén, különösen azokban az esetekben, ahol nem létezik elméleti alternatíva. Ez a zöld megállapodás célkitűzéseivel, valamint azzal a ténnyel is indokolható, hogy az ilyen beruházások fontos szerepet

játszanak az érintett létesítmények szénlábnymának csökkentésében és a klímasemlegesség elérésében.

4.3.2. *Az épületek energiahatékonyságának javítását célzó támogatás*

A környezetvédelmi és energetikai iránymutatások alapján a tagállamok nagyobb mozgásteret kapnak majd az épületek energiahatékonyságával kapcsolatos beruházások megvalósításához. A tagállamok különösen a villamos energia fogyasztói számára előnyös finanszírozási megoldások, például az energiahatékonysági szerződések támogatása terén járhatnak el rugalmasabban. Az ilyen megállapodások keretében az energetikai szolgáltató vállalkozások ruháznak be az épületek korszerűsítésébe az energiahatékonyság fokozása érdekében, költségeik pedig a fogyasztók villamosenergia-számláján jelentkező megtakarításból térülnek meg.

A tagállamok rugalmasabban támogathatják majd azokat a korszerűsítési projekteket is, amelyek az épületek energiahatékonyságának fokozása mellett az önellátás céljára szolgáló megújulóenergia-termelésbe is beruháznak.

Az ilyen projektek elszámolható költségeinek meghatározásához a Bizottság figyelembe veheti azt a tényt, hogy sok esetben nem létezik kontrafaktuális beruházás.

4.3.3. *A távfűtés támogatása*

A távfűtési elosztó hálózatokra korlátozódó támogatás bizonyos körülmények között kívül esik az állami támogatások ellenőrzési körén, mivel a versenyt és a kereskedelmet nem befolyásoló infrastrukturális intézkedésnek minősül. Ez különösen akkor fordulhat elő, ha a távfűtési hálózatokat az egyéb energetikai infrastruktúrákkal megegyező módon, a hőtermeléstől elválasztva, a harmadik feleknek hozzáférést biztosítva és szabályozott díjakat alkalmazva üzemeltetik.

Minden más esetben, amikor állami támogatást nyújtanak, a környezetvédelmi és energetikai iránymutatások számos olyan feltételt határoznak meg, melyek alapján a távfűtési projektek támogatása jóváhagyás tárgyát képezi. A szabályok különösen azt írják elő, hogy a beruházásnak az energiahatékonysági irányelvben meghatározott energiahatékony távfűtési rendszert kell eredményeznie. A megítélhető összegeket illetően az iránymutatások különbséget tesznek a távfűtési létesítmények beruházási költségeire vonatkozó támogatási intenzitásokat, illetve az elosztó hálózat kiépítésének vagy korszerűsítésének finanszírozására szolgáló, a finanszírozási hiányt alapul vevő módszer között.

A távfűtés nagymértékben hozzájárulhat a klímasemleges gazdaságra való átálláshoz – annak érdekében, hogy a tagállamok élni tudjanak az ebben rejlő lehetőségekkel, a jövőben a környezetvédelmi és energetikai iránymutatásokban meghatározott, a maximális támogatási intenzitásra épülő módszer helyett a finanszírozási hiányon alapuló megközelítést alkalmazhatják a távfűtés esetében.

A tagállamok számára azt is lehetővé lehetne tenni, hogy állami támogatást nyújtsanak az energiahatékony távfűtési rendszerek részét nem képező távfűtési hálózatoknak, amennyiben a hőtermelés energiahatékonyságára irányuló beruházások a hálózat korszerűsítésétől számított három éven belül megkezdődnek.

4.3.4. *Támogatás a széntüzelésű erőművek bezárásához*

A lignit elégetése a villamosenergia-termelés egyik legszennyezőbb és leginkább szén-dioxid-intenzív módja. Egyrészt az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere a szén-dioxid-intenzív energiatermelés csökkenéséhez fog vezetni, másrészt számos tagállam a feketeszén- és lignittüzelésű erőművek leállításának felgyorsítását tervezi. Azoknak a tagállamoknak, amelyek ebben az összefüggésben úgy döntenek, hogy támogatást nyújtanak a széntüzelésű erőművek bezárásához –

például azért, hogy kompenzálják az üzemeltetőket a villamos energia piaci értékesítése hiányában elmaradt nyereségért –, ezekről a terveikről értesíteniük kell a Bizottságot. A Bizottság az ilyen projektekhez nyújtott állami támogatást közvetlenül a Szerződés alapján fogja értékelni.

Ezzel kapcsolatban a Bizottság különösen az ilyen támogatások arányosságát fogja megvizsgálni a túlzott kompenzáció elkerülése érdekében. Ez azt jelenti, hogy a tagállamoknak bizonyítaniuk kell, hogy a kompenzáció nem haladja meg a létesítmény tervezett bezárása miatt elmaradt hasznot. Azt is fontos biztosítani, hogy a támogatás szerkezete a lehető legkevésbé torzítsa a piaci versenyt.

Meg kell jegyezni, hogy minden olyan állami támogatás, amely nem kapcsolódik gazdasági tevékenységhez, különösen ha magánszemélyek számára nyújtják (pl. szociális támogatás vagy átképzés formájában), vagy ha nyilvánosan hozzáférhető infrastruktúra finanszírozására fordítják, nem tartozik az állami támogatási szabályok hatálya alá, mindaddig, amíg nem biztosít közvetett előnyt egyetlen vállalkozás számára sem.

4.3.5. *A körforgásos gazdaság megvalósításának elősegítése*

A tagállamok nagyobb mozgásteret kapnak majd a lineárisról a körforgásos gazdaságra való átálláshoz szükséges intézkedések, például a hulladék újrafeldolgozásának, a szén-dioxid újrahazsnálatának vagy a hulladékok elkülönített gyűjtésének támogatásához. Ezt a rugalmas megközelítést akkor lehetne alkalmazni, ha a támogatás összegét a körforgásos gazdaságra irányuló beruházásokból származó valamennyi többletbevétel figyelembevételével határoznák meg.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- továbbra is biztosítja az átállást jelentős mértékben elősegítő állami támogatási szabályok hatékony végrehajtását, és rugalmasan alkalmazza a jelenleg hatályos szabályokat a klímasemleges gazdaságra való áttérés szempontjából kulcsfontosságú területeken;
- 2021-ig felülvizsgálja az állami támogatási szabályokat az európai zöld megállapodás szakpolitikai célkitűzéseinek figyelembevételével, illetve a klímasemlegességre való költséghatékony, 2050-ig megvalósítandó átállás céljából.

5. VÉGREHAJTÁS: EGY FENNTARTHATÓ PROJEKTEKBŐL ÁLLÓ PORTFÓLIÓ KIDOLGOZÁSA

A jelenlegi, magas szintű piaci likviditás mellett a kihívást az európai zöld megállapodással összehangolt beruházási projektek megalapozott portfóliójának kidolgozása jelenti. A befektetők elvárásainak és igényeinek megfelelő beruházási projektek azonban egyelőre nem állnak a keresletet kielégítő számban rendelkezésre. A rendelkezésre álló finanszírozási forrásokat tehát nem merítették ki. A projektgazdáknak nyújtott tanácsadás nagyon hatékonyan bizonyult az elképzelések és a gazdaságilag megalapozott projektek közötti szakadék áthidalásában.

A meghatározott prioritások alapján a technikai segítségnyújtás és a tanácsadás elősegíti majd a fenntartható projektek azonosítását és előkészítését, és kapacitásépítésre ad lehetőséget a projektgazdáknak a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés megkönnyítése érdekében. Ez különböző szinteken kerül majd megszervezésre, a közigazgatási szerveknek a beruházási terveik meghatározásához nyújtott támogatástól kezdve az egyes köz- és magánszektorbeli projektgazdáknak szóló, a konkrét projektek kidolgozását és végrehajtását érintő segítségnyújtásig.

5.1.1. A közigazgatási szervek támogatása

A strukturálisreform-támogató program (és annak utódja, a reformtámogató program) technikai támogatást fog nyújtani a tagállamoknak a párhuzamosan zajló éghajlatvédelmi és digitális átálláshoz szükséges reformok megtervezéséhez és végrehajtásához. A tagállamok nemzeti, regionális és helyi szintű közigazgatási szerveinek kapacitása, tudatossága és fenntarthatósággal kapcsolatos tapasztalata korlátozott, ez pedig az egyik legnagyobb akadálya a fenntartható infrastruktúrába és a környezetvédelemben történő beruházásoknak. A program segíteni fog a tiszta energiával kapcsolatos beruházási lehetőségek, illetve az épületek energiahatékonyságára irányuló beruházások felgyorsítását célzó intézkedések azonosításában. A reformtámogató program keretében a Bizottság a körforgásos gazdaságra, a környezetbarát költségvetés-tervezésre, valamint a fenntartható finanszírozásra és beruházásokra vonatkozó cselekvési tervek kidolgozásában is támogatni fogja a tagállamokat.

5.1.2. A projektgazdák támogatása

A projektgazdák szintjén az InvestEU Tanácsadó Platform és az InvestEU program keretében kidolgozott tanácsadási kezdeményezések a Bizottság javaslata alapján összesen 500 millió EUR értékben fogják támogatni a beruházási projektek meghatározását, előkészítését, fejlesztését, strukturálását, az azokkal kapcsolatos beszerzést és végrehajtásukat. Szükség esetén mindez javíthatja a projektgazdák és a pénzügyi közvetítők finanszírozási és beruházási műveletek végrehajtására vonatkozó kapacitását is. Ez az átfogó szolgáltatás a fenntarthatósággal kapcsolatos szempontokat is figyelembe fogja venni.

Az InvestEU Tanácsadó Platform egyablakos ügyintézését fog biztosítani mind a köz-, mind a magánszektorbeli projektgazdák, valamint a pénzügyi közvetítők számára annak érdekében, hogy finanszírozási és beruházási műveleteket valósítson meg azon szervezetek számára, amelyek nehezen jutnak finanszírozáshoz. A Bizottság és az Európai Beruházási Bank strukturális alapokkal kapcsolatos, közös projektfejlesztési kezdeményezése, a JASPERS program a Platform részévé fog válni. Az InvestEU Tanácsadó Platform égisze alatt megvalósuló tanácsadási kezdeményezések magukban foglalhatják az európai helyi energiahatékonysági támogatási programnak a Platform keretében való folytatását a fenntartható energiával és a tiszta közlekedéssel kapcsolatos helyi projektek támogatása érdekében. Ide tartozhatnak továbbá a fenntartható infrastruktúrára vonatkozó kereten belüli egyéb tanácsadási kezdeményezések is, amelyek a kulcsfontosságú infrastrukturális területeken (közlekedés, energia, környezetvédelem, széles sávú és digitális összeköttetés) megvalósuló fenntartható projektek finanszírozási és beruházási műveleteinek megtervezéséhez nyújtanak támogatást. Kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti tőkét és a természetalapú megoldásokat előmozdító projektekhez nyújtott technikai segítségnyújtásra is.

Az állami befektetők ily módon személyre szabott támogatást kaphatnak projektjeik gyakorlati megvalósításához. Az újonnan – a nagy infrastrukturális projektekre vonatkozó meglévő, önkéntes előzetes mechanizmus alapján – bevezetett Fenntartható Közbeszerzés Vizsgálati Eszköz segíteni fogja őket abban, hogy minden lehetőséget kihasználjanak közbeszerzéseik környezetbarátabbá tételére, valamint hogy biztosítani tudják a projekt fenntarthatóságát és a legmagasabb szintű környezetvédelmi normák tiszteletben tartását az ellátási lánc egészében.

5.1.3. A koherencia és a láthatóság biztosítása

A Bizottság biztosítani fogja, hogy a közigazgatás és az egyes projektek támogatása a lehetőségekhez mérten összehangolt módon történjen. A Bizottság kapacitásépítési és stratégiai tervezési tevékenységei igen eredményesnek bizonyultak, így ezeket a zöld megállapodásban foglalt célkitűzések elérése érdekében is alkalmazni és bővíteni lehetne. A Bizottság szolgálatait és az Európai Beruházási Tanácsadó Platform közötti, a nemzeti fejlesztési bankoknak és beruházási projekteknek nyújtott támogatás terén zajló jelenlegi szoros együttműködés a következő többéves pénzügyi keret

vonatkozó utódprogramjai keretében kibővül majd, hogy támogassa a fenntartható beruházási projektportfóliók kidolgozását és megvalósítását.

Az InvestEU portál építeni fog a Beruházási Projektek Európai Portáljának gyakorlataira, és továbbra is ingyenes, felhasználóbarát online felületet kínál majd, amely láthatóságot és hálózatépítési lehetőségeket biztosít a finanszírozási forrásokat kereső uniós vállalkozások és projektgazdák számára a globális befektetők megnyeréséhez. A portál központi eleme lesz az Unión belüli beruházási projektek portfóliójának biztosítása az InvestEU végrehajtó partnerei számára, akik a saját földrajzi és tevékenységi körükbe tartozó projekteket fogják majd megvizsgálni.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- **a reformtámogató program keretében technikai támogatást nyújt a tagállamoknak a növekedésösztönző reformok, többek között a fenntartható beruházási stratégiák megtervezéséhez és végrehajtásához;**
- **az InvestEU Tanácsadó Platformon keresztül testre szabott tanácsadási szolgáltatásokat nyújt a fenntartható projektek magán- és közsférabeli projektgazdáinak;**
- **javaslatot tesz egy Fenntartható Közbeszerzés Vizsgálati Eszközzre, amely biztosítani fogja az állami infrastrukturális projektek környezetbaráttá tételét.**

6. MÉLTÁNYOS ÁTÁLLÁSI MECHANIZMUS

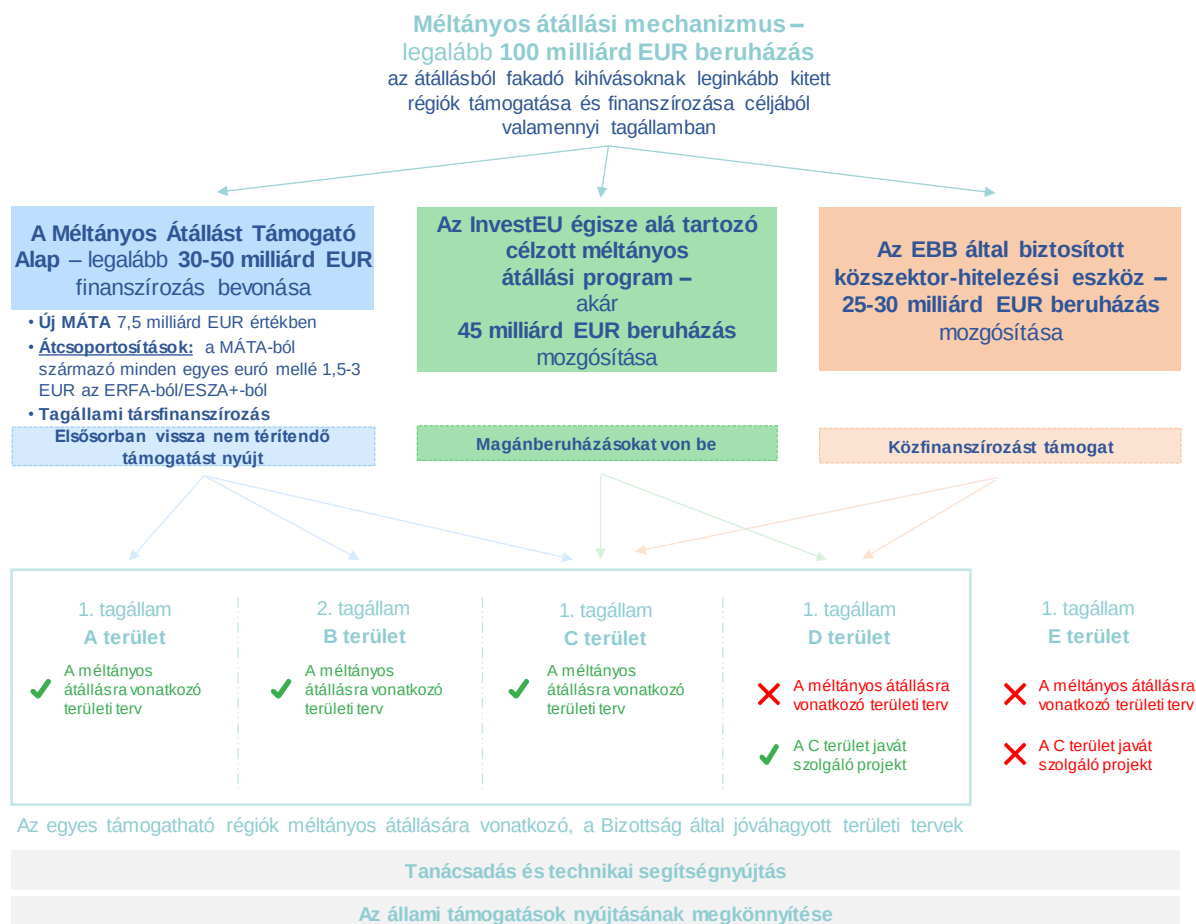
A fenntartható és klímasemleges gazdaságra való átálláshoz Európa-szerte számottevő beruházásokra és minden szinten határozott szakpolitikai válaszra lesz szükség. Bár valamennyi régióban finanszírozásra lesz szükség a zöld átállás megvalósításához, egyes területek számára az átállás jelentős kihívást jelent majd. A klímasemlegesség eléréséhez alapvető gazdasági szerkezetátalakítást kell majd végrehajtaniuk, meg kell változtatniuk üzleti modelljeik szerkezetét, valamint új készségigényeket kell meghatározniuk. Mindezt el kell ismerni, és ezekkel a kérdésekkel foglalkozni kell egy olyan átállás során, amely biztosítja, hogy senki ne maradjon ki.

A fosszilis tüzelőanyagok kitermelése és feltárása jelentős mértékben csökkenni fog, és a kibocsátásintenzív tevékenységek mélyreható átalakuláson mennek majd keresztül. Az ilyen tevékenységektől nagymértékben függő régióknak és területeknek át kell alakítaniuk iparágait, biztosítaniuk kell, hogy az új gazdasági tevékenységek lehetővé tehessék a gazdasági és a társadalmi szerkezet épségének megőrzését, és megfelelő képzést kell nyújtaniuk az érintett munkavállalóknak, hogy új munkahelyet találhassanak. A szükséges kísérő intézkedések hiányában az átállás nem fog megvalósulni, mivel nem lesz igazságos, sem pedig társadalmi szempontból fenntartható.

Az egyes régiók előtt álló sajátos kihívások kezelése érdekében a Bizottság javaslatot tesz egy méltányos átállási mechanizmus létrehozására, amely célzott támogatást nyújt az említett területeken szükséges beruházások előmozdítása érdekében. A méltányos átállási mechanizmust három pillér alkotja majd:

- a Méltányos Átállást Támogató Alap (MÁTA)
- az InvestEU égisze alá tartozó, célzott méltányos átállási program, valamint
- egy, további beruházásokhoz igénybe vehető új közszektor-hitelezési eszköz, amelyet az Európai Beruházási Bank bocsát rendelkezésre.

4. ábra: A méltányos átállási mechanizmus finanszírozása

Az egyes pillérek különböző támogatási és finanszírozási eszközök révén segítik majd elő a támogatási lehetőségek teljes körű rendelkezésre állását a leginkább érintett régiók javát szolgáló beruházások mozgósítása érdekében. A három pillér koherenciájának biztosítása érdekében a Méltányos Átállást Támogató Alap elsősorban vissza nem térítendő támogatások nyújtására szolgál majd; az InvestEU égisze alá tartozó célzott méltányos átállási program magánberuházásokat fog mozgósítani; a méltányos átállás céljait szolgáló új közszektor-hitelezési eszköz pedig közfinanszírozást biztosít majd. Ezeket az intézkedéseket az érintett régióknak és projekteknek nyújtott célzott tanácsadás és technikai segítségnyújtás fogja kísélni. A méltányos átállási mechanizmus magában foglal majd egy, a méltányos átállásra vonatkozó területi tervekre összpontosító, szilárd alapokon álló irányítási keretrendszert is.

A méltányos átállási mechanizmus elemeinek együttes hatása révén az átállásból eredő kihívásoknak leginkább kitett régiókban mozgósítható beruházások értéke a 2021 és 2027 közötti időszakban 100 milliárd EUR nagyságrendű lehet. Valamennyi finanszírozott beruházás összhangban lesz az európai zöld megállapodásban meghatározott célkitűzésekkel.

Továbbá a Bizottság javasolni fogja a Szén- és Acélipari Kutatási Alapról szóló rendeleték felülvizsgálatát annak érdekében, hogy használni lehessen az Európai Szén- és Acélközösség felszámolás alatt álló eszközeinek egy részét. Ez elő fogja segíteni, hogy a kutatási programok továbbra is legalább évi 40 millió EUR finanszírozásban részesülhessenek, valamint lehetővé teszi majd az acél tiszta előállítása terén áttörést jelentő, nagy kutatási és innovációs projektek finanszírozását. A méltányos átállási mechanizmus elveivel összhangban a szénipari kutatási tevékenységek az átalakulóban lévő régiókra összpontosítanak majd.

Emellett az EU ETS Modernizációs Alap kiegészíti majd a méltányos átállási mechanizmust. A 2021 és 2030 közötti időszakban további 14 milliárd EUR-val fog hozzájárulni a méltányos átállási mechanizmushoz (a szén-dioxid-kibocsátás mindenkorai költségeinek szintjétől függően), a tíz kedvezményezett tagállamban (Romániában, Bulgáriában, Magyarországon, Lettországon, Litvániában, Észtországon, a Cseh Köztársaságban, Lengyelországban, Szlovákiában és Horvátországban) megvalósuló, alacsony szén-dioxid-kibocsátású beruházásokra összpontosítva.

6.1. 1. pillér: A Méltányos Átállást Támogató Alap

A Méltányos Átállást Támogató Alaphoz saját, 7,5 milliárd EUR-s keretet rendelnek az uniós költségvetésen belül, amely kiegészíti a következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó, 2018. májusi bizottsági javaslatban¹⁰ szereplő összeget. Az Alap célja az éghajlatvédelmi átállás társadalmi és gazdasági költségeinek enyhítése lesz.

A Bizottság ma elfogadja a Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatot, valamint a közös rendelkezésekről szóló rendelet célzott módosítására irányuló javaslatot. A Méltányos Átállást Támogató Alapból mozgósított minden egyes euróhoz a tagállamoknak egyenként legalább 1,5 és legfeljebb 3 eurót kell hozzárendelniük az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és az Európai Szociális Alap Pluszból. Az uniós költségvetésből származó ezen ráfordításokhoz a kohéziós politika szabályainak megfelelő tagállami társfinanszírozás társul. Ezáltal a Méltányos Átállást Támogató Alap révén mozgósított közfinanszírozás teljes összege 30 és 50 milliárd EUR közé emelkedhet.

A Méltányos Átállást Támogató Alapból támogatásban részesülnek majd azok a területek, amelyeken a foglalkoztatás jelentős részét a szén-, lignit-, olajpala- és tőzegkitermelés biztosítja, valamint azok a területek, amelyeken az átállás következtében megszűnő vagy számottevő átalakuláson átmenő, kibocsátásintenzív ipari tevékenységeket végeznek. A támogatás mértéke tükrözni fogja az e területeken jelentkező kihívások nagyságát, amelyek egyrészt a gazdasági diverzifikáció és a növekedési lehetőséget kínáló, karbonsemleges vagy alacsony szén-dioxid-kibocsátású tevékenységek felé való elmozdulás szükségessége miatt, másrészt pedig a munkavállalóknak az új munkahelyek betöltéséhez szükséges készségekkel való felvértezését célzó átképzésével kapcsolatban lépnek fel.

A Méltányos Átállást Támogató Alap elősegíti majd az ilyen régiók átalakulását, ami elengedhetetlen lesz a karbonsemlegesség 2050-ig történő eléréséhez. Egyesíti majd az éghajlat-politikai intézkedésekre fordított kiadásokat, valamint a tagállamok közötti és a tagállamokon belüli különbségek áthidalását célzó támogatásokat. A Méltányos Átállást Támogató Alap végrehajtása ezért a kohéziós politika keretében zajlik majd, amely a regionális egyenlőtlenségek csökkentésére és az európai régiók strukturális változásainak kezelésére irányuló fő uniós politika. Az Alap végrehajtása megosztott irányítással történik, szoros együttműködésben a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal és érdekelt felekkel. Ez biztosítani fogja a felelősségvállalást és a hatékony irányítási keretrendszerhez szükséges eszközöket és struktúrákat.

A Méltányos Átállást Támogató Alap minden tagállamot támogat, különös hangsúlyt fektetve azon tagállamok segítésére, amelyeket a legsúlyosabban érintenek az átállásból fakadó kihívások. Az erőforrások tagállamok közötti elosztása az alapján történik majd, hogy mekkora kihívást jelent (a megfelelő ipari kibocsátások tekintetében) a legnagyobb kibocsátásintenzitású régiók dekarbonizációja, milyen társadalmi kihívásokat hoz a munkahelyek számának esetleges csökkenése a különböző iparágakban, valamint a szén- és lignitbányászat, a tőzeggyártás és az olajpala-kitermelés terén, valamint ennek következtében milyen mértékben válik szükségessé a munkavállalók átképzése.

¹⁰ COM(2019) 456 final.

Annak biztosítása érdekében, hogy az átállás mindenki számára méltányos és elfogadható legyen, az erőforrások elosztása során figyelembe veszik, hogy az egyes tagállamok gazdasági fejlettségük szerint milyen mértékben képesek szembenézni ezekkel a kihívásokkal.

A tagállamoknak a méltányos átállásra vonatkozó célzott területi tervek révén és a Bizottsággal folytatott párbeszéd keretében, valamint a nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveikkel összhangban meg kell határozniuk a támogatásra jogosult területeket. Az említett párbeszéd alapját egy értékelés fogja képezni, amely a klímasemlegességre való átállás által leginkább érintett területekre, valamint az e területek előtt álló, az európai szemeszter keretében azonosított foglalkoztatási és gazdasági kihívásokra vonatkozik majd. A tagállamok figyelembe veszik majd az említett értékelést az átállási folyamatot és a tervezett műveleteket felvázoló, a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek kidolgozása során. Ezek a tervek a Méltányos Átállást Támogató Alapból támogatást biztosító kohéziós politikai programok mellékletét képezik majd, és a Bizottság ezekkel a programokkal együtt fogadja el azokat.

Az erőforrások leghatékonyabb felhasználásának biztosítása érdekében a Méltányos Átállást Támogató Alapból csak akkor nyújtható támogatás már meglévő létesítmények átalakítására irányuló beruházásokhoz – beleértve az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer alá tartozó ágazatokban megvalósuló beruházásokat is –, ha a kérdéses beruházások jelentős kibocsátáscsökkentést eredményeznek, és hosszú távon pozitívan járulnak hozzá az érintett területek foglalkoztatási helyzetéhez, összhangban a területi átállási tervekkel.

A méltányos átállásra vonatkozó területi tervek – a méltányos átállási mechanizmus központi elemei

A méltányos átállásra vonatkozó területi tervek alkotják majd a méltányos átállási mechanizmus központi elemét, referenciaként szolgálva annak valamennyi pillére számára. Ezek a tervek ismertetik majd, hogy milyen társadalmi, gazdasági és környezeti kihívások jelentkeznek a fosszilis tüzelőanyagokhoz kapcsolódó tevékenységek fokozatos megszüntetése vagy a nagy kibocsátásintenzitású folyamatok vagy termékek dekarbonizációja nyomán. Felvázolják továbbá az átállás folyamatát 2030-ig, beleértve a fejlesztési, átképzési és környezeti rehabilitációs szükségleteket, valamint az ezek integrált módon történő kezelésére irányuló megközelítést, az átállás ütemezését, a tervezett műveletek típusait és az irányítási mechanizmusokat. Ez azt jelenti, hogy a Méltányos Átállást Támogató Alapból támogatandó intézkedések tagállamonként és területenként eltérőek lehetnek az azonosított prioritásoktól és kihívásoktól függően. A programozási folyamat az európai szemeszter keretében végzett értékelésen fog alapulni. A tagállamok az említett értékelést figyelembe véve kidolgozzák a méltányos átállásra vonatkozó területi terveket, amelyek a Méltányos Átállást Támogató Alap égisze alatt folyó programok részét képezik majd. A tervek Bizottság általi jóváhagyása nem csupán a Méltányos Átállást Támogató Alapból (a méltányos átállási mechanizmus 1. pillére) származó finanszírozásnak nyit utat, hanem az InvestEU égisze alá tartozó, célzott méltányos átállási programból (2. pillér) és az EBB-től (3. pillér) származó forrásoknak is.

6.2. 2. pillér: Az InvestEU Alap részét képező, kifejezetten a méltányos átállási régiókra összpontosító program

A Méltányos Átállást Támogató Alap magában foglal majd egy, az InvestEU égisze alá tartozó, célzott méltányos átállási programot is, amelynek célja, hogy további beruházásokat generáljon, ezzel a leginkább érintett régiók javát szolgálva. Ezáltal lehetővé válik majd, hogy az éghajlatra és a környezetre gyakorolt hatásuk miatt fokozatosan felszámolandó tevékenységek helyét új tevékenységek vegyék át. Az említett program – összhangban az InvestEU keretében megvalósuló beruházások szélesebb körű támogathatóságával – a projektek szélesebb körét célzó beruházásokat

tesz lehetővé, mint a Méltányos Átállást Támogató Alap. Az InvestEU segíteni fogja többek között az energetikai és közlekedési infrastruktúrával – ideértve a gázinfrastruktúrát és a távfűtést is – kapcsolatos projektek finanszírozását, és támogatást nyújt majd dekarbonizációs projektekhez, a régiók gazdasági diverzifikációjához, valamint szociális infrastruktúra és a készségek fejlesztéséhez is. Emellett lehetővé teszi majd, hogy az érintett ágazatok gyorsabban alkalmazkodjanak az éghajlatbarát termelési módokhoz. Az InvestEU Alapból származó finanszírozás gazdaságilag életképes beruházásokat támogathat ezeken a tevékenységi területeken, a Méltányos Átállást Támogató Alapot kiegészítve és azzal szinergiában.

Az InvestEU Alap jelenlegi formájában a következő többéves pénzügyi keret időtartama alatt várhatóan további 650 milliárd EUR értékű magán- és közberuházást mozgósít majd az uniós szakpolitikai célkitűzések támogatására egy 38 milliárd EUR összegű uniós garancia révén. E garancia alapját az uniós költségvetésből származó 15,2 milliárd EUR (ez 40 %-os tartalékfeltöltési rátának felel meg) és a fennmaradó összeget lefedő függő kötelezettségek kombinációja képezi.

Az InvestEU Alap hatékony eszközként segítheti további jelentős beruházások generálását a méltányos átállással összefüggő projektek keretében az érintett régiókban. Ennek érdekében az InvestEU Alapból nyújtott finanszírozás egy része a méltányos átállással kapcsolatos célkitűzések megvalósulását célozza. Ez a 2021–2027 közötti időszakban akár 45 milliárd EUR összegű beruházást is generálhat, segítve az érintett régiók átállását, és azzal a céllal, hogy tükrözze a Méltányos Átállást Támogató Alap keretében meghatározott nemzeti hozzájárulási kulcsot. Az InvestEU végső felhasználása azonban továbbra is keresletvezérelt lesz, és a megvalósítandó projektektől függ majd. Az érintett régiók felvevőképessége kulcsfontosságú lesz a célkitűzések elérése szempontjából. A 45 milliárd EUR-ban meghatározott általános célkitűzést alapul véve az uniós költségvetésből megközelítőleg 1,8 milliárd EUR-t kell céltartalékként elkülöníteni az InvestEU programra. Emellett a tagállamoknak lehetőségük lesz arra, hogy a Méltányos Átállást Támogató Alapból számukra elkülönített források egy részéből tagállami részalapokon keresztül beruházásokat támogassanak garantált hitelekkel vagy saját tőkével. Ezenkívül testre szabott tanácsadásra lesz szükség a megvalósítandó projektek portfóliójának kialakításához. Ennek megvalósítása érdekében a többéves pénzügyi keretről folyó tárgyalások során mindenképpen megfelelő szintű garanciákat kell biztosítani az InvestEU számára.

A program kedvezményezettjei azok a projektek lehetnek, amelyek a Méltányos Átállást Támogató Alapról szóló rendelet értelmében jóváhagyott átállási tervvel rendelkező régiókban valósulnak meg, vagy ilyen régiók javát szolgálják (még akkor is, ha megvalósításuk helye nem ott található). Az utóbbiak azonban kizárólag abban az esetben részesülhetnek támogatásban, ha a méltányos átállási területeken kívüli területek átállásához kulcsfontosságú az ilyen jellegű finanszírozás megléte. Ez különösen az olyan, közlekedéssel vagy energetikai infrastruktúrával kapcsolatos projektek esetében bír jelentőséggel, amelyek javítják a méltányos átállási területek összeköttetéseit. A méltányos átállással kapcsolatos célkitűzések elérését célzó beruházások segíthetik az éghajlattal összefüggő célkitűzések megvalósulását, valamint hozzájárulhatnak az InvestEU program keretében meghatározott 30 %-os éghajlatvédelmi célkitűzések eléréséhez.

Az InvestEU keretében nyújtott garanciáknak a méltányos átállással kapcsolatos célkitűzésekre történő összpontosítása mind a négy szakpolitikai kereten belül ösztönözni fogja a támogatásra jogosult beruházásokat, és a mögöttes pénzügyi termékek is tükrözni fogják ezt a fókuszált megközelítést. A végrehajtó partnerek számára célzott ösztönzőket lehet kínálni díjak formájában vagy az adott átállási régiókban végrehajtandó projektekhez nyújtott előnyösebb kockázatfedezet révén. A méltányos átállással kapcsolatos célkitűzések szerepelni fognak az InvestEU iránymutatásban és a végrehajtó partnerekkel kötött garanciamegállapodásokban. Ezenfelül az InvestEU Alap keretében a végrehajtó partnereknek címzett javaslattevői felhívás(ok) előnyben részesíti(k) majd azokat a végrehajtó partnereket, amelyek a méltányos átállással kapcsolatos célkitűzések elérését segítő pénzügyi termékeket kínálnak. **Az InvestEU Tanácsadó Platformon keresztül célzott technikai segítségnyújtást lehet majd igénybe venni a projektekbe való befektetések megkönnyítése érdekében, amihez további keret áll majd rendelkezésre.**

6.3. 3. pillér: Az Európai Beruházási Bank csoport által biztosított közszektor-hitelezési eszköz

A klímavédelmi átállással érintett régiókban az Európai Beruházási Bank Csoport által biztosított közszektor-hitelezési eszköz támogatni fogja a közberuházások élénkülését. Ez a támogatási eszköz kedvezményes kölcsönöket kínál majd a közszektornak. Ezen kölcsönök révén a közszektorbeli szervezetek forrásokhoz jutnának a klímasemlegességre való átállást megkönnyítő intézkedések végrehajtásához. A támogatott beruházások körébe tartoznak majd többek között az energetikai és közlekedési infrastruktúrához és a távfűtési hálózatokhoz kapcsolódó beruházások, az energiahatékonysági intézkedések – például az épületkorszerűsítés –, valamint a szociális infrastruktúra fejlesztése. Az uniós támogatás többek között kamattámogatás vagy az uniós költségvetésből finanszírozott beruházási támogatás formáját öltheti, amelyet az EBB által a települési, regionális és egyéb közhatóságoknak nyújtott kölcsönökkel kombinálnak majd.

A földrajzi lefedettség azonos lesz az InvestEU részét képező méltányos átállási program (a méltányos átállási mechanizmus 2. pillére) földrajzi lefedettségével, azaz a támogatásból a jóváhagyott átállási tervvel rendelkező régiókban megvalósuló projektek, valamint az ilyen régiók javát szolgáló projektek részesülhetnek majd, ám az utóbbiak kizárólag abban az esetben, ha a méltányos átállási területeken kívüli területek átállásához kulcsfontosságú az ilyen jellegű finanszírozás megléte. A méltányos átállást támogató közszektor-hitelezési eszköz célja, hogy kedvezményes finanszírozási feltételeket nyújtson azokhoz a közberuházásokhoz, amelyek az átállásból fakadó kihívások által leginkább érintett régiók javát szolgálják. Emellett tanácsadással segíti majd a megvalósítandó projektek portfóliójának kialakítását.

A közszektor-hitelezési eszköz nyújtotta támogatás kiegészíti majd az InvestEU égisze alá tartozó, célzott méltányos átállási program keretében kínált termékeket. Azok a projektek részesülhetnek majd belőle, amelyek nem termelnek elegendő piaci bevételt, és amelyek támogatási elem nélkül nem jutnának finanszírozáshoz.

Az uniós költségvetésből származó, 1,5 milliárd EUR-s hozzájárulásnak és az EBB által saját kockázatára nyújtott, 10 milliárd EUR értékű hitelnek köszönhetően a közszektor-hitelezési eszköz 25–30 milliárd EUR közberuházást mozgósíthat a 2021 és 2027 közötti időszakban. Ez tükrözi a Méltányos Átállást Támogató Alap keretében meghatározott nemzeti elosztási kulcsot, amelynek célja az átállás támogatása az érintett régiókban. A Bizottság 2020 márciusában jogalkotási javaslatot fog benyújtani az említett új közszektor-hitelezési eszköz létrehozására vonatkozóan. A Bizottság később a közszféra szükségleteinek változását követve megvizsgálhatja a további végrehajtott partnerekkel való együttműködés lehetőségeit.

6.4. Technikai segítségnyújtás és tanácsadás

A méltányos átállás sikere nem csupán attól függ majd, hogy mennyi pénz áll rendelkezésre a beruházások támogatásához, hanem attól is, hogy sikerül-e ezeket a forrásokat a megfelelő projektekhez irányítani. A tagállamok és a régiók segítséget kapnak majd a Bizottság által irányított méltányos átállási platformon keresztül. E platform tevékenysége a széntermelő régiók átalakításával foglalkozó – az Unió fosszilis tüzelőanyagokat előállító régióinak méltányos átállását jelenleg is segítő –, már meglévő platform munkájára épül majd, és kiegészíti azt. A tagállamok, régiók, ügynökségek és érdekelt felek közötti információmegosztást elősegítő szakértői hálózaton keresztül technikai támogatást és tanácsadást nyújt a területi átállási tervek kidolgozásához. A Bizottság már 2020 első negyedévében részvételi felhívást tesz közzé a strukturálisreform-támogató program keretében, hogy szükség esetén segítséget nyújtson a tagállamoknak területi átállási terveik elkészítéséhez. A méltányos átállási mechanizmus az 5.1.2. szakaszban leírt módon tanácsadást és technikai segítségnyújtást is biztosít.

A Bizottság vállalja az alábbiakat:

- együtt fog működni a társjogalkotókkal a Múltányos Átállást Támogató Alapról szóló rendelet és a közös rendelkezésekről szóló rendelet megfelelő módosításainak gyors elfogadása érdekében;
- együtt fog működni az EBB csoporttal és más végrehajtó partnerekkel az InvestEU égisze alá tartozó múltányos átállási program elfogadását követő végrehajtása érdekében;
- 2020 márciusában új jogalkotási javaslatot fog benyújtani az EBB által biztosított közszektor-hitelezési eszközre vonatkozóan;
- segítséget fog nyújtani a tagállamoknak és a régióknak a területi átállási tervek kidolgozásához;
- technikai segítséget és tanácsadást fog biztosítani a múltányos átállási régiók javát szolgáló, megalapozott projektportfólió kialakításához.

7. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A Fenntartható Európa beruházási terv jelentős szerepet játszik az európai zöld megállapodásban meghatározott nagyratörő célok eléréséhez szükséges beruházások mozgósításában. A Bizottság azon vállalása révén, amelynek értelmében a következő évtizedben legalább 1 billió EUR-t mozgósít fenntartható beruházásokra, nagyon pontosan meghatározott célt tűzött ki, amelyhez viszonyítva nyomon követhető az előrehaladás. A terv keretében kötelezettséget vállalt arra is, hogy minden releváns szakpolitikai eszközt bevet annak érdekében, hogy a magán- és közbefektetők olyan keretek között végezhessek tevékenységeiket, amelyek a lehető legnagyobb mértékben elősegítik a fenntartható beruházások megvalósulását. A Bizottság emellett megújította azon kötelezettségvállalását, amely szerint szükség szerint támogatja a hatóságokat és a projektgazdákat a projektek tervezése és végrehajtása terén. Tekintettel a finanszírozási szükségletek nagyságrendjére, a Bizottság elkötelezett amellett, hogy további forrásbevonási lehetőségeket tárjon fel az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérése érdekében.

A beruházási terv részét képező múltányos átállási mechanizmus elő fogja segíteni, hogy a fenntartható jövő felé tett haladásból senki ne maradjon ki. Az átállásból fakadó kihívásoknak leginkább kitett régiók a folyamat során pénzügyi és adminisztratív támogatásban is részesülnek.

A Fenntartható Európa beruházási terv sikere attól függ, hogy valamennyi érdekelt fél megfelelő mértékben kiveszi-e a részét a végrehajtásából. Kulcsfontosságú lesz, hogy a tagállamok és az Európai Parlament a következő pénzügyi keretről folytatott tárgyalások során támogassák a bizottsági javaslatban foglalt ambiciózus célkitűzéseket. A Bizottság felkéri a beruházói közösség tagjait – így az intézményi beruházókat, a bankokat, a fejlesztési intézményeket és a magántőkebefektetési alapokat –, hogy maradéktalanul használják ki a kialakulóban lévő fenntartható beruházási keret kínálta lehetőségeket. A tagállami hatóságoknak pedig aktív szerepet kell vállalniuk a fenntartható beruházások azonosításában, előmozdításában és – adott esetben – társfinanszírozásában.

A Bizottság rendezésében évente sor kerül majd egy fenntartható beruházási csúcsra, amelyen az összes érdekelt fél részt vesz. Ez a csúcstalálkozó lehetőséget biztosít majd a Fenntartható Európa beruházási terv valamennyi munkaterületén az eredmények számbavételére, és új cselekvési területek meghatározására. A Bizottság a releváns partnerekkel együttműködve továbbra is vizsgálni fogja, hogy milyen új forrásokat lehetne mozgósítani az átállással összefüggő hosszú távú finanszírozási szükségletek kielégítése érdekében, és milyen innovatív módok állnak rendelkezésre a források mozgósítására. Ezenfelül – összhangban a Tanács 2019. decemberi következtetéseivel – értékelési rendszert alakít ki és rendszeres értékelést végez a klímasemlegességre való átállás környezeti és társadalmi-gazdasági hatásaira vonatkozóan, és – szükség esetén – felméri az ezen hatások kezelésével összefüggő beruházási szükségleteket.